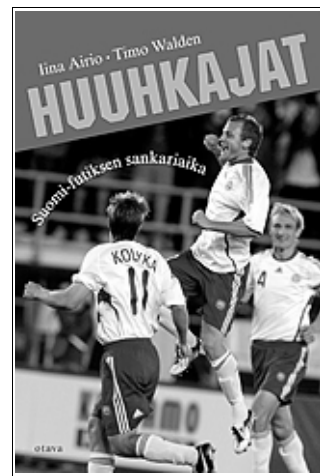

Kirja jalkapallofaneille sisäpiiriläisten näkemänä ja kokemana

Marko Junkkarinen

Iina Airio ja Timo Waldén 2010. Huuhkajat – Suomi-futiksen sankariaika. Helsinki: Otava. 431 s.

Ennen kuin sain toimittaja Iina Airion ja Suomen Palloliiton tiedottajan Timo Waldénin kirjoittaman kirjan *Huuhkajat. Suomi-futiksen sankariaika* arvioitavakseni, en ollut tietoinen koko kirjan olemassaolosta. Suomen Palloliiton ja kustantajan tiedotuskampanja ei ollut saavuttanut jalkapallon keskimääräistä kuluttajaa, joihin lasken itsenikin kuuluvani. Kirja osoittautui mielenkiitoiseksi tuttavuudeksi. Journalistiliiton julkaiseman *Journalisti* -lehden viimeisimmässä numerossa (11/2010) ”hankalaksi välikädeksi” luonnehdittu Timo Waldén on ainakin yhden toimittajan kanssa pystynyt hedelmälliseen ja pitkäjänteiseen projektiin, jonka tuloksena on arvioitavana oleva kirja. Kirjoittajien motiivit ovat hie-man erilaiset. Airio kirjoittaa henkilökohtaisen kiinnostuksen innoittamana, kun taas Waldén on tarttunut aiheeseen niin kuin hän itse toteaa ”mitä suurimmassa respect -hengessä”.

Huuhkajat -kirja on kronologinen esitys Suomen A-maajoukkueen viimeisistä viidestätoista vuodesta, ja se keskittyy lähinnä pelaajiin, päävalmentajiin ja EM- ja MM -karsintojen vaiheisiin. Kirjan sisältö jakaantuu kulloisenkin päävalmentajan mukaan viiteen suurempaan kokonaisuuteen. Kirja on reportaasimainen kuvaus valmistautumisista arvokisojen karsintoihin. Tekstin lomassa on lyhyitä haastatteluihin perustuvia urabiografisia katsauksia keskeisimpien jalkapalloammattilaisten vaiheisiin. Henkilökuvat on rakennettu samanlaisen kysymysapparaatin pohjalle, mikä aiheuttaa paikoin tarpeetonta tapahtumien toistoa. Jokainen pelaaja kertoo vuorollaan samaa kaavaa noudattaen, miten hän innostui jalkapallosta, miten ura on edennyt, missä pelasi ensimmäisen maaottelunsa, millä mielin on mukana A-maajoukkueessa ja mitä ajatteli päävalmentajasta. Valmentajien haastattelut loistavat poissaolollaan. Heidän näkemystensä kautta tarinaan olisi voinut tulla hiukan analyttisempää otetta. Kirjan lopussa on kolmisenkymmentä sivua A-maajoukkueen saavutuksia tilastollisessa muodossa.

Jalkapallosta kiinnostuneelle suomalaisfanille kirja toimii muistinpalautuksena ja ”huuhkajakäsikirjana”. Myös lajista vasta hiljattain kiinnostunut voi tätä kautta täydentää tietoaan Suomen jalkapallon viimeisimmistä vaiheista. Jos ennen tätä kirjaa ei tiennyt kuka on esimerkiksi kuningas, sfinksi, sheriffi tai boss, lukijalla on nyt tilaisuus päästä lähemmäs pelaajien ja fanien maailmaa. Kriittisempi ote erityisesti henkilökuissa ja pelianalyysseissa – nämä perustuvat pääosin pelkkiin haastattelujen litterointeihin – olisi tuonut kirjal-

le lisää jämäkkyyttä.

Kirjasta väittyy tietty tendenssimäisyys. A-maajoukkueesta ja siellä vallitsevasta hengestä rakennetaan vahvaa yksimielistä totuutta: asiat ovat olleet loukkaantumisia lukuun ottamatta erittäin hyvin. Vasta sivulla 121 tulee vastaan ensimmäinen kriittinen kommentti, kun eräs pelaaja omalla nimellään kritisoi 1990-luvun lopulla päävalmentajana toimineen tanskalaisen Richard Möller-Nielsenin peluutusta. Sen jälkeen muutama pelaaja kohteliaasti sanaillen kertoo muutamaan otteeseen kenen valmentajan pelitapa ei hänelle parhaalla mahdollisella tavalla sopinut, mutta yleensä ottaen kaikki ovat olleet yhtä suurta perhettä.

On varmaan pääpiirteissään totta, että A-maajoukkueen henki on ollut loistava. Kun sama lausuma kuitenkin hakemalla haetaan joka ikisessä pelaajahaastattelussa, skeptisimmät lukijat alkavat ihmetellä, voiko noin ristiriidatonta yhteisöä olla olemassakaan. Särmit ja vastakkainasettelut olisivat tuoneet kirjaan tarvittavaa jännitettä ja draaman kaarta. Varmasti niitäkin olisi löytynyt, sillä eräs pelaaja myöntää, että on asioita, jotka tulevat jäämään vain ja ainoastaan joukkueen keskeisiksi. Eikö viidentoista vuoden maajoukkuekalustoon ole mahtunut yhtään sellaista kyseenalaista pelaajatyyppejä, joita esimerkiksi jääkiekkomaajoukkueen hyökkääjä Petri Kontiola oli huomannut omassa joukkueessaan MM-kiisoissa muutama vuosi sitten? Provokatorisesti voisi väittää, että liian yksimielinen yhteisö ei pysty olemaan luova. Ehkä pienet säröt toisivat sen viimeisen sysäyksen matkalla kohti suurta unelmaa, jalkapallon arvokisoja.

Valmentajien valinnoissa on kirjan mukaan onnistuttu joka kerta, ja entinen valmentaja on vaihdettu tai sopimus on päättynyt poikkeuksetta oikeaan aikaan. Juuri sopiva mies on löytynyt aina sen hetkiseen tilanteeseen ja Palloliiton vastuuhenkilöt voivat onnitella itseään valinnan varmistuessa – näin myös taannehtivasti.

Erotuomarit saavat harvoin positiivista palautetta ottelujen jälkeisissä kertomuksissa. Airion ja Waldénin kirja ei muodosta tässä suhteessa poikkeusta. Silminnäkijöiden todistukset A-maajoukkueen kriittisillä hetkillä välittävät kuvaa, jossa taitavien vastustajien lisäksi Suomen jalkapalloilijat ovat joutuneet kärsimään oikeudenjakajien päätöksistä juuri ratkaisevilla hetkillä.

Suomalainen jalkapallokulttuuri on kiistatta mennyt eteenpäin pelaaja-aineksen laadussa, medianäkyvyydessä, kiinnostavuudessa, ammattimaisemmassa otteessa ja yhä enemmän itse maotteluissa ”suuria” jalkapallomaita vastaan. Lopullisen askeleen ottaminen kohti jalkapallon arvokisoja on kuitenkin hankalaa. Se vaatii maailman harrastetuimmassa joukkueurheilulajissa myös onnea. Vaikka ulkomailla pelaavien suomalaisperäisten amatitilaisten määrä on lisääntynyt huomattavasti, todellisten huippupelaajien määrä on pieni. Airion ja Waldénin kirja osoittaa kouriintuntuvasti, ettei Suomella ole jatkossa varaa samanlaiseen loukkaantumiskierteeseen, mihin aiemmat karsinnat ovat pitkälti ratkenneet. Arvokisojen vakioilla pelin taso ei ole niin paljon yksilöistä kiinni kuin mitä Suomella on. Muualla voidaan laajasta tähtipelaajien joukosta ottaa täydennystä loukkaantuneiden tilalle. Huono onni, vieraspelien olosuhteet tai erotuomareiden työskentely eivät pitkässä karsinnassa taida sittenkään olla niitä kaikkein ratkaisevimpiä seikkoja.

Jalkapallokulttuuriin kuuluvat keskeisesti joukkueille annetut kutsumanimet. Esimerkiksi Italia on ”taivaansiniset”, Hollanti on ”oranssi” ja Englanti on ”kolme leijonaa”. Suomen A-maajoukkueelle on olympiastadionin Bubi-huuhkajan myötä vakiintumassa ”huuhkajat” lempinimi, jota kirja voimakkaasti puolustaa. Toivottavasti tunnuseläimeksi vakiintunut huuhkaja ei tuo onnettomuutta mukanaan niin kuin sen on suomalaisessa kansanperinteessä nähty tuovan. Toivoa myös sopii, että suomalainen jalkapallovalmennus tuottaa jatkossa yhä taitavampia pelaajia, jotta jalkapallon A-maajoukkueen todellinen sankariaika joskus vielä koittaisi.

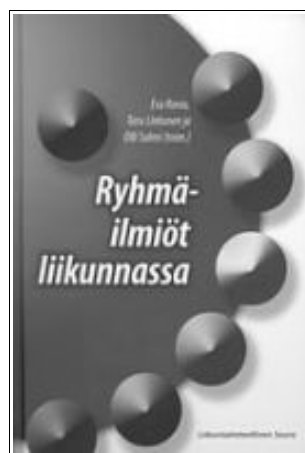
FL Marko Junkkarinen toimii amanuenssina Itä-Suomen yliopiston historia- ja maantieteiden laitoksella. Junkkarinen on omissa tutkimuksissaan keskittynyt aatehistoriallisiin teemoihin.

Liikunta ja ryhmät, mistä on oikein kyse

Juhani Tähtinen

Esa Rovio, Taru Lintunen ja Olli Salmi (toim.) 2009. Ryhmäilmiöt liikunnassa. Liikuntatieteellisen Seura julkaisu nro 163. Helsinki. 338 s.

Esa Rovion, Taru Lintusen ja Olli Salmen toimittama teos *Ryhmäilmiöt liikunnassa* pureutuu nimensä mukaisesti tärkeään kysymyksen, johon ei juuri ole kiinnitetty huomiota liikunnan ja urheilun kentillä. Kysymyshän koskettaa lähes kaikkia liikunnan parissa toimivia, harrastajaliikunnasta huippu-urheiluun. Ryhmäilmiön ja -dynamiikan hylkeminen ei toki ole yksinomaan liikuntaan ja urheiluun liittyvä perisynti. Teoksessa haastetaan perinteistä ja tiukassa istuvaa ohjaus- ja valmennuskulttuuria, jossa lähdetään siitä, että hyvin urheilusuorituksiin päästään, kunhan satsataan lajiharjoitteluun ja pidetään huolta urheilijan tai urheilijoiden fyysisestä kunnosta. Tätä sopii kuitenkin epäillä! Toivottavasti käsillä oleva teos edistää osaltaan uusien ajattelutapojen läpilyöntiä urheilumailmassa, joka tunnetusti on hyvin skeptinen uusien, pehmeäksi haihatteluksi leimattujen, ajatusten suhteen. Olisikohan nyt korkea aika muuttaa tätä asennetta; voisivatko urheilusuorituksiin vaikuttaa monet muutkin tekijät kuin puhtaasti lajeihin ja fysiologiaan liittyvät lainalaisuudet?

Ryhmäilmiöt liikunnassa -teos tarjoaa tähän monipuolisena, asiaan keskittyvänä ja mallittisena teoksena erittäin hyvät eväät. Teoksen yksi lähtökohta on, että panostamalla varsinaisten liikunnallisten tavoitteiden ohessa ryhmien dynamiikkaan ja vuorovaikutukseen, tuetaan ryhmän kiinteyttä, toimivuutta ja urheilullisia tavoitteita. Tuskinpa liikunta- ja urheiluryhmiä voidaan tämän päivän kontekstissa rakentaa, ohjata ja tukea tarkoituksenmukaisesti ottamatta huomion ryhmien jäsenten yksilöllisiä tavoitteita ja ryhmään liittyviä prosesseja. Tässä suhteessa käsillä oleva teos on tervetullut lisä suomenkielisen liikunta- ja urheilupedagogisen ja valmennuskirjallisuuden kirjoon.

Liikuntaryhmien sisäiseen dynamiikkaan ja ryhmien sisäiseen vuorovaikutukseen liittyvän kysymyksen nostaminen kokonaisen kirjan aiheeksi on perusteltua, harrastetaanhan liikuntaa ja urheilua yleisesti juuri erilaisissa ryhmissä ja seuroissa. Niiden sisäinen dyna-